Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

3. oktoober 2013*

Põllumajandus — Ühine põllumajanduspoliitika — Ühtne otsemaksete kava — Määrus (EÜ) nr 1782/2003 — Toetusõiguste arvutamine — Võrdlussumma kehtestamine — Võrdlusperiood — Artikli 40 lõiked 1, 2 ja 5 — Erakorralised asjaolud — Põllumajandustootjad, kelle suhtes kehtivad määruse (EMÜ) nr 2078/92 ja määruse (EÜ) nr 1257/1999 kohased põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustused — Võrdlussumma suurendamise õiguse kindlaksmääramine — Õiguspärase ootuse põhimõte — Põllumajandustootjate võrdne kohtlemine

Kohtuasjas C-298/12,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Conseil d'État' (Prantsusmaa) 4. mai 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 18. juunil 2012, menetluses

Confédération paysanne

versus

Ministre de l'Alimentation, de l'Agriculture et de la Pêche,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president A. Tizzano, kohtunikud M. Berger, A. Borg Barthet (ettekandja), E. Levits ja J.-J. Kasel,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: ametnik V. Tourrès,

arvestades kirjalikus menetluses ja 18. aprilli 2013. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Confédération paysanne, esindaja: advokaat M. Jacquot,

— Prantsusmaa valitsus, esindajad: C. Candat ja D. Colas,

— Euroopa Komisjon, esindajad: B. Schima ja H. Tserepa-Lacombe,

olles 16. mai 2013. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada nõukogu 29. septembri 2003. aasta määruse (EÜ) nr 1782/2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks ning muudetakse määruseid (EMÜ) nr 2019/93, (EÜ) nr 1452/2001, (EÜ) nr 1453/2001, (EÜ) nr 1454/2001, (EÜ) nr 1868/94, (EÜ) nr 1251/1999, (EÜ) nr 1254/1999, (EÜ) nr 1673/2000, (EMÜ) nr 2358/71 ja (EÜ) nr 2529/2001 (EÜT L 270, lk 1; ELT eriväljaanne 3/40, lk 269; parandus ELT eriväljaanne 2004, 03/46, lk 290), muudetud nõukogu 9. oktoobri 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 1009/2008 (ELT L 276, lk 1) (edaspidi „määrus nr 1782/2003") artikli 40 lõiked 1, 2 ja 5.

2 See taotlus esitati kohtuvaidluses, kus osalevad ühelt poolt Confédération paysanne ja teiselt poolt Ministre de l'alimentation, de l'agriculture et de la pêche (Prantsusmaa toidu-, põllumajandus- ja kalandusminister; edaspidi „minister"), ning mis puudutab ministri 23. veebruari 2010. aasta määruse (millega muudetakse ministri 20. novembri 2006. aasta määrust, millega rakendatakse 19. juuni 2006. aasta dekreeti nr 2006-710, mis käsitleb nõukogu 29. septembri 2003. aasta määrusega (EÜ) nr 1782/2003 ette nähtud sissetulekutoetuse rakendamist; *Journal Officiel de la République Française*; edaspidi „*JORF*", 28.2.2010, lk 4141; edaspidi „ministri 23. veebruari 2010. aasta määrus") mitme sätte õiguspärasust.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Määrus nr 1782/2003

3 Määruse nr 1782/2003 artikli 37 lõige 1 sätestab:

„Võrdlussumma on VI lisas osutatud toetuskavade alusel põllumajandustootjatele artiklis 38 osutatud võrdlusperioodi igal aastal antud toetuse kolme aasta keskmine, mis arvutatakse ja mida kohandatakse VII lisa kohaselt.

[…]".

4 Nimetatud määruse artikli 38 kohaselt on võrdlusperioodiks kalendriaastad 2000, 2001 ja 2002.

5 Sama määruse artikkel 40 „Erakorralised juhud" sätestab:

„1. Erandina artiklist 37 on põllumajandustootjal, kelle toodangut võrdlusperioodi jooksul mõjutasid kahjulikult vääramatu jõu juhud või erandlikud asjaolud, mis ilmnesid enne seda perioodi või selle jooksul, õigus taotleda võrdlussumma arvutamist võrdlusperioodi sellise kalendriaasta või selliste kalendriaastate alusel, mida vääramatu jõu juhud või erandlikud asjaolud ei mõjutanud.

2. Kui vääramatu jõud või erakorralised asjaolud mõjutasid kogu võrdlusperioodi, arvutab liikmesriik võrdlussumma aastate 1997–1999 alusel.

[…]

3. Põllumajandustootja teatab vääramatu jõu juhtudest või erandlikest asjaoludest kirjalikult pädevale asutusele iga liikmesriigi määratud tähtaja jooksul ning lisab pädeva asutuse nõuetele vastavad tõendid.

4. Erandlikeks asjaoludeks võib pädev asutus lugeda näiteks järgmised juhud:

a) põllumajandustootja surm,

b) põllumajandustootja pikaajaline töövõimetus,

c) raske loodusõnnetus, mis kahjustab tõsiselt põllumajandusettevõtte põllumajandusmaad,

d) põllumajandusettevõtte loomakasvatushoonete hävimine õnnetusjuhtumi tagajärjel,

e) põllumajandustootja kogu karja või osa karja haigestumine loomataudi.

5. Käesoleva artikli lõikeid 1–3 kohaldatakse *mutatis mutandis* põllumajandustootjate suhtes, kelle puhul võrdlusperioodi jooksul kehtisid vastavalt [nõukogu 30. juuni 1992. aasta määrusele (EMÜ) nr 2078/92 keskkonnakaitsenõuete ja paikkondade alalhoiuga kooskõlas olevate põllumajanduslike tootmismeetodite kohta (EÜT L 215, lk 85) ja nõukogu 17. mai 1999. aasta määrusele (EÜ) nr 1257/1999 Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EAGGF) toetuse kohta maaelu arendamiseks ning teatavate määruste muutmise ja kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT L 160, lk 80; ELT eriväljaanne 03/25, lk 391, mida on muudetud nõukogu 22. detsembri 2004. aasta määrusega nr 2223/2004 (ELT L 379, lk 1); edaspidi „määrus nr 1257/1999”] põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustused humalakasvatajate suhtes, kes samal perioodil kandsid väljajuurimiskohustust vastavalt [nõukogu 25. mai 1998. aasta] määrusele (EÜ) nr 1098/98 [, millega kehtestatakse ajutised erimeetmed humala jaoks (EÜT L 157, lk 7; ELT eriväljaanne 03/23, lk 117)], ning tubakakasvatajate suhtes, kes osalesid kvootide tagasiostuprogrammis vastavalt [nõukogu 30. juuni 1992. aasta] määrusele (EMÜ) nr 2075/92 [toortubakaturu ühise korralduse kohta (EÜT L 215, lk 70; ELT eriväljaanne 03/13, lk 29].

Juhtudel, kui esimeses lõigus nimetatud meetmetega hõlmatakse nii võrdlusperiood kui ka käesoleva artikli lõikes 2 osutatud periood, kehtestavad liikmesriigid vastavalt objektiivsetele kriteeriumidele ja sellisel viisil, et oleks tagatud põllumajandustootjate võrdne kohtlemine ning turu- ja konkurentsimoonutuste vältimine, võrdlussumma vastavalt komisjoni poolt artikli 144 lõikes 2 osutatud korras sätestatud üksikasjalikele eeskirjadele.”

Määrus nr 2078/92

6 Määruse nr 2078/92 põhjenduste 2 ja 12 kohaselt:

„arvestades, et Euroopa Ühenduses põllumajandustoodangu vähendamiseks võetud meetmed peavad avaldama kasulikku mõju keskkonnale;

[…]

arvestades, et käesoleva määrusega ettenähtud meetmed peavad ergutama põllumajandustootjaid võtma keskkonnahoidliku, ekstensiivse ja looduslikke elupaiku kaitsva põllumajanduse nõuetega seotud kohustusi ja sellega aitama kaasa turu tasakaalustamisele; arvestades, et nende meetmetega tuleb korvata põllumajandustootjatele tootmise vähendamise ja/või tootmiskulude kasvu tõttu saamatajäänud tulu ning nende poolt keskkonna parandamiseks antud panus”.

7 Nimetatud määruse artikli 1 punkti a kohaselt oli selle määrusega kehtestatud toetuskava eesmärk „edendada põllumajanduse saastavat toimet vähendavate tootmisviiside kasutamist, mis aitab tootmise vähendamise abil kaasa ka turu tasakaalustamisele”.

8 Määruse artikli 2 lõige 1 sätestas:

„Tingimusel et see on kasulik keskkonnale ja looduslikele elupaikadele, võib kavaga toetada põllumajandustootjaid, kes võtavad kohustuse:

a) vähendada oluliselt väetiste ja/või taimekaitsevahendite kasutamist või säilitada nende vähendatud kasutamine või võtta kasutusele mahepõllunduslikud meetodid või jätkata nende meetodite kasutamist;

b) punktis a nimetamata meetmete abil laiendada põllukultuuride tootmist, sealhulgas söödamaa kasutuselevõtt, või jätkata juba varem kasutatud ekstensiivsete tootmismeetodite kasutamist või muuta haritav maa ekstensiivseteks rohumaadeks;

c) vähendada veise- või lambakarja hulka söödamaa pindalaühiku kohta;

d) kasutada muid tootmisviise, mis on kooskõlas keskkonna ja loodusressursside kaitse nõuetega ning aidata säilitada maastikku ja paikkonda või kasvatada väljasuremisohus kohalikku tõugu loomi;

e) hooldada mahajäetud põllumajandus- või metsamaad;

f) jätta keskkonnakaitse kaalutlustel põllumajandusmaa kesaks vähemalt 20 aastaks, eelkõige luua biotoope või loodusparke või kaitsta põhjavett;

g) hallata maad avalikuks ja vaba aja veetmisega seotud kasutamiseks.”

Määrus nr 1257/1999

9 Määruse nr 1257/1999 artikkel 22 sätestab:

„Keskkonna kaitsmiseks, paikkonna säilitamiseks (põllumajanduse keskkonnapoliitika) või loomade heaolu parandamiseks kavandatud põllumajanduslike meetodite toetamine aitab kaasa ühenduse poliitiliste eesmärkide saavutamisele põllumajanduse, keskkonna ja põllumajandusloomade heaolu vallas.

Selline toetus edendab:

a) põllumajandusmaa kasutamisviise, mis on kooskõlas keskkonna, maastiku ja selle iseloomulike vormide, loodusvarade, pinnase ja geneetilise mitmekesisuse kaitse ning parandamisega,

b) keskkonnasõbraliku põllumajanduse laiendamist ning ekstensiivset karjamajandust,

c) põllumajanduses kasutatavate suure loodusliku väärtusega ohustatud kultuurmaastike säilitamist,

d) põllumajandusmaa maastiku ja ajalooliste iseloomulike vormide säilitamist,

e) keskkonnaplaneerimise kasutamist põllumajanduses,

f) loomade heaolu parandamist.”

10 Määruse artikli 24 lõike 1 esimeses lõigus on sätestatud:

„Põllumajanduse keskkonnapoliitika või loomade heaoluga seotud kohustustega kaasnevat toetust antakse igal aastal ning see arvutatakse järgmiste näitajate alusel:

a) saamata jäänud tulu,

b) kohustusest tulenevad lisakulud, ja

c) [finants]ajendi pakkumise vajadus.” [täpsustatud tõlge]

Prantsusmaa õigusnormid

Ministri 19. juuni 2006. aasta dekreet

11 Ministri 19. juuni 2006. aasta dekreedi nr 2006-710, mis käsitleb nõukogu 29. septembri 2003. aasta määrusega (EÜ) nr 1782/2003 ette nähtud sissetulekutoetuse rakendamist (*JORF*, 20.6.2006, lk 9220), muudetud 2. detsembri 2008. aasta dekreediga nr 2008-1261 (*JORF*, 4.12.2008, lk 18530); edaspidi „ministri 19. juuni 2006. aasta dekreet”, artikli 1 üheksas ja kümnes lõik sätestavad:

„[Määruse (EÜ) nr 1782/2003] artikli 40 lõike 5 kohaldamisel saab arvesse võtta üksnes neid põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustusi, mille loetelu on kehtestatud ministri määrusega ja millest tingituna vähenes olenevalt olukorrast vähemalt 20%:

— kas kahjuliku mõju esinemise aastate eest saadud toetuste summa, mis arvutati samas ministri määruses sätestatud üksikasjalike eeskirjade alusel, võrreldes selle toetusega, mis maksti võrdlusperioodi nende aastate eest, mil kahjulikku mõju ei esinenud;

[…]

juhul kui võrdlusperioodi kõiki aastaid [...] mõjutasid vääramatu jõu juhud, erandlikud asjaolud või põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustus ja neist tingituna vähenes toetussumma [...], siis määratakse ministri määrusega selle vähendamise arvutamise meetod.

[…]”.

Ministri 20. novembri 2006. aasta määrus

12 Ministri 20. novembri 2006. aasta määruse, millega rakendatakse 19. juuni 2006. aasta dekreeti nr 2006-710 (*JORF*, 25.11.2006, lk 17707), muudetud ministri 23. veebruari 2010. aasta määrusega (edaspidi „ministri 20. novembri 2006. aasta määrus”), artikkel 5 sätestab:

„Eespool nimetatud ministri 19. juuni 2006. aasta dekreedi nr 2006-710 artikli 1 üheksanda lõigu kohaldamisel on toetussumma, mis saadi arvestusaasta jooksul, võrdne käesoleva määruse artikli 1 lõikes 1 nimetatud kõigi 11 tüüpi abi summade liitmiste kogusummaga.”

13 Ministri 20. novembri 2006. aasta määruse artikli 6 lõiked 4 ja 5 sätestavad:

„4. [Määruse (EÜ) nr 1782/2003] artikli 40 lõike 1 kohaselt arvutatud põllumajandustootja võrdlussummat suurendatakse ühe kolmandiku võrra nende toetussummade keskmise summa vahest, mis saadi nende võrdlusperioodi aastate jooksul, mida ei mõjutanud põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustus, ja mida mõjutas põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustus, juhul kui järgmiste tegurite:

— ühe kolmandiku nende toetussummade keskmise summa vahe, mis saadi nende võrdlusperioodi aastate jooksul, mida ei mõjutanud põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustus ja mida mõjutas põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustus;

— ning selle vahe ja [määruse (EÜ) nr 1782/2003] artikli 40 lõike 1 kohaselt arvutatud võrdlussumma liitmisel saadud summa;

vaheline suhe on võrdne vähemalt 6,6%.

5. Lõikeid 3 ja 4 ei kohaldata juhul, kui võrdlusperioodi iga kolme aasta jooksul kehtis põllumajandustootja suhtes vähemalt üks artiklis 3 nimetatud põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustus.”

14 Ministri 20. novembri 2006. aasta määruse artikkel 7 sätestab:

„1. Kui põllumajandustootja suhtes kehtis võrdlusperioodi iga kolme aasta jooksul mõni käesoleva määruse artiklis 3 määratletud põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustus, vastab eespool viidatud ministri 19. juuni 2006. aasta dekreedi artikli 1 üheksandat lõiku kohaldades arvutatav vähenemise määr järgmiste tegurite vahelisele suhtele:

— toetussumma, mis saadi viimase aasta jooksul, mida ei mõjutanud põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustus, ja võrdlusperioodi jooksul saadud toetussummade keskmise summa vahe;

— ning selle vahe ja [määruse (EÜ) nr 1782/2003] artikli 37 kohaselt arvutatud võrdlussumma liitmisel saadud summa.

Teise lõigu tähenduses vastab toetussumma, mis saadi viimase aasta jooksul, mida ei mõjutanud põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustus, käesoleva määruse artikli 5 alusel arvutatud toetussummale, mis saadi viimase aasta jooksul, mida ei mõjutanud põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustus, ning selle summa suhtes kohaldatakse koefitsienti, mis võrdub suhtarvuga võrdlusperioodi jooksul kasutatud põllumajandusmaa keskmise pindala ja selle põllumajandusmaa pindala vahel, mida kasutati viimase aasta jooksul, mida ei mõjutanud põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustus.

2. Kui lõike 1 alusel arvutatud vähenemise määr ulatub piirmäärani 20%, mis on sätestatud eespool viidatud ministri 19. juuni 2006. aasta dekreedi artikli 1 üheksandas lõigus, lisatakse [määruse (EÜ) nr 1782/2003] artikli 37 kohaselt arvutatud võrdlussummale täiendav summa.

Lisatav summa võrdub lõike 1 viimase lõigu alusel arvutatud toetussumma, mis saadi viimase aasta jooksul, mida ei mõjutanud põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustus, ja võrdlusperioodi jooksul saadud toetussummade keskmise summa vahega.

3. Käesoleva artikli kohaldamisel ei saa viimane aasta, mida ei mõjutanud põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustus, olla varasem kui 1992. aasta.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

15 Confédération paysanne esitas 28. aprillil 2010 Conseil d'État'le (Prantsusmaa kõrgeim halduskohus) kaebuse, nõudes ministri 23. veebruari 2010. aasta määruse artikli 1 lõigete 2–4 tühistamist.

16 Nimetatud kaebust põhjendab ta muu hulgas kahe väitega.

17 Esiteks väidab Confédération paysanne, et vaidlustatud õigusnormid tuleb tühistada osas, milles need on kehtestatud 19. juuni 2006. aasta dekreedi artikli 1 üheksanda lõigu alusel. Nimetatud säte on vastuolus määruse nr 1782/2003 artikli 40 lõigetega 1 ja 5 osas, milles põllumajandustootjate puhul, kelle suhtes kogu või osa võrdlusperioodi jooksul kehtisid põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustused, on võrdlussumma suurendamise õiguse aluseks seatud mitte toodangu, vaid saadud toetuste summa vähenemine.

18 Teiseks väidab Confédération paysanne, et seades nende põllumajandustootjate puhul, kelle toodangut mõjutasid kahjulikult põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustused, mis kehtisid nende suhtes kogu võrdlusperioodi jooksul, võrdlussumma suurendamise õiguse aluseks võrdluse selle toetussumma, mis saadi viimase aasta jooksul, mida ei mõjutanud põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustus ja mis võib ulatuda tagasi kuni 1992. aastani, ja võrdlusperioodi jooksul saadud toetussummade keskmise summa vahel, on ministri 23. veebruari 2010. aasta määruse artikli 1 lõigetega 2 ja 4 rikutud määruse (EÜ) nr 1782/2003 artikli 40 lõikes 5 kehtestatud põllumajandustootjate võrdse kohtlemise nõuet. Nimetatud ebavõrdne kohtlemine tuleneb asjaolust, et ministri 20. novembri 2006. aasta määruse artiklis 1 nimetatud toetuste summa suurenes ajavahemikus 1992–2000 oluliselt, mistõttu põllumajandustootjate puhul, kelle suhtes kehtisid põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustused mitu aastat enne võrdlusperioodi algust, võib see võrdlus vaid erandkorras näidata niisugust toetussummade vähenemist, mis oleks piisav võrdlussumma suurendamise õiguse saamiseks.

19 Kuna Conseil d'État leidis, et Confédération paysanne esitatud väidetele vastamiseks tuleb tõlgendada määruse nr 1782/2003 artikli 40 lõikeid 1, 2 ja 5, siis otsustas ta menetluse peatada ning esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [määruse nr 1782/2003] artikli 40 lõiked 1 ja 5 lubavad nende sõnastust ja ka eesmärki silmas pidades liikmesriikidel nende põllumajandustootjate puhul, kelle toodangut mõjutasid kahjulikult põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustused, mis kehtisid nende suhtes kogu võrdlusperioodi või ühe selle osa jooksul, seada võrdlussumma suurendamise õiguse aluseks võrdluse nende kohustuste kahjuliku mõju esinemise aastatel saadud otsetoetuste summade ja nende summade vahel, mis saadi aastatel, mil mõju ei esinenud?

2. Kas [määruse nr 1782/2003] artikli 40 lõiked 2 ja 5 lubavad liikmesriikidel nende põllumajandustootjate puhul, kelle toodangut mõjutasid kahjulikult põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustused, mis kehtisid nende suhtes kogu võrdlusperioodi jooksul, seada võrdlussumma suurendamise õiguse aluseks võrdluse ühelt poolt selle otsetoetuste summa, mis saadi viimase aasta jooksul, mida ei mõjutanud põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustus, sealhulgas juhul, kui see aasta on võrdlusperioodist kaheksa aastat varasem, ja teiselt poolt võrdlusperioodi jooksul saadud otsetoetuste keskmise aastasumma vahel?"

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

20 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma esimese küsimusega sisuliselt selgitada, kas määruse nr 1782/2003 artikli 40 lõike 5 esimest lõiku tuleb tõlgendada nii, et liikmesriikidel on õigus nende põllumajandustootjate puhul, kelle toodangut mõjutasid kahjulikult põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustused, mis kehtisid nende suhtes kogu võrdlusperioodi või ühe selle osa jooksul, seada võrdlussumma suurendamise õiguse aluseks võrdluse nende kohustuste kahjuliku mõju esinemise aastatel saadud otsetoetuste summa ja selle summa vahel, mis saadi aastatel, mil mõju ei esinenud.

21 Enne sellele küsimusele vastamist tuleb kõigepealt meenutada, mida märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 24, et enne määruse nr 1782/2003 kõiki muudatusi kehtinud keeleversioonide hulgas kasutatakse üksnes prantsuskeelses versioonis kahjuliku mõjutamise puhul mõistet „gravement affectée" (mõjutasid kahjulikult). Hispaania-, saksa-, itaalia-, portugali- ja soomekeelne versioon näevad põllumajandustoetuse maksmise ainsa tingimusena ette, et tootmist on „mõjutatud", samas kui taani-, kreeka-, inglis-, hollandi- ja rootsikeelne versioon seavad tingimuseks „kahjustamise", kuid ei eelda siiski kahjulikku mõju tootmisele.

22 Kooskõlas väljakujunenud kohtupraktikaga välistab liidu õigusakti ühetaolise kohaldamise ja järelikult ka ühetaolise tõlgendamise vajadus siiski õigusakti ühe keeleversiooni eraldiseisva käsitlemise, kuid eeldab õigusakti tõlgendamist tulenevalt nii akti vastuvõtja tegelikust tahtest kui ka viimase poolt taotletavast eesmärgist, võttes arvesse kõikides ülejäänud ametlikes keeltes koostatud versioone (vt eelkõige 3. juuni 2010. aasta otsus kohtuasjas C-569/08: Internetportal und Marketing, EKL 2010, lk I-4871, punkt 35, ja 9. juuni 2011. aasta otsus kohtuasjas C-52/10: Eleftheri tileorasi ja Giannikos, EKL 2011, lk I-4973, punkt 23).

23 Selles osas olgu esiteks meenutatud, et määruse nr 1782/2003 artikli 40 lõike 1 prantsuskeelse versiooni ainulaadsus esines juba ettepanekus võtta vastu nõukogu määrus, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks, (KOM(2003) 23 (lõplik)).

24 Teiseks tuleb rõhutada, et määruse nr 1782/2003 artikkel 40 sisaldab erandit sätestavat klauslit, millega kohandatakse reeglit, mille alusel arvutatakse võrdlussumma, mis on nn „ajaloolise" meetodi raames ette nähtud ja mille alusel põllumajandustootjatel, kellele võrdlusperioodi jooksul (kalendriaastad 2000-2002) maksti toetusi vähemalt ühe selle määruse VI lisas nimetatud toetuskava alusel, on õigus abile, mille arvutamisel võetakse aluseks võrdlussumma, mis iga põllumajandustootja jaoks saadakse nimetatud toetuskavadest selle perioodi jooksul makstud kõigi summade aasta keskmise alusel.

25 Täpsemalt ilmneb määruse nr 1782/2003 artikli 40 lõikest 5 koostoimes nimetatud artikli lõikega 1, et põllumajandustootjal, kelle suhtes kehtisid võrdlusperioodi jooksul määruste nr 2078/92 ja 1257/1999 kohased põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustused, on õigus taotleda tema suhtes kohaldatava võrdlussumma arvutamist võrdlusperioodi sellise kalendriaasta või selliste kalendriaastate alusel, mida niisugused kohustused ei mõjuta (vt 11. novembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-152/09: Grootes, EKL 2010, lk I-11285, punkt 60).

26 Laiendades erandlike asjaoludega seotud toetuskava põllumajandustootjatele, kelle suhtes kehtisid määruste nr 2078/92 ja nr 1257/1999 kohased põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustused, pidas liidu seadusandja silmas põllumajandustootjat, keda ei saa just nimelt niisuguste kohustuste võtmise tõttu panna halvemasse olukorda hilisema liidu toetuskava alusel, kuna ta ei saanud ette näha, et tema otsus mõjutab otsemaksete summat hiljem vastu võetud regulatsiooni tähenduses (vt eespool viidatud kohtuotsus Grootes, punktid 36 ja 44).

27 Sellist tõlgendust kinnitavad määruse nr 1782/2003 ettevalmistavad materjalid ja eelkõige horisontaalsete põllumajandusküsimuste töörühma 28. mai 2003. aasta koosolekul jaotatud dokumendi „Otsemaksete kava, konkreetsed juhtumid, riiklik reserv” (esitatud nõukogu 3. juuni 2003. aasta dokumendi nr 9971/03 IV lisas (DS 200/03 REV 1)) sõnastus, mille kohaselt on vastavalt Euroopa Kohtu 28. aprilli 1988. aasta otsusele kohtuasjas 120/86: Mulder (EKL 1988, lk 2321, punkt 24) võimalik kohaldada erandlike asjaoludega seotud toetuskavaga põllumajanduse keskkonnakaitselise kohustuse võtnud põllumajandustootjatele.

28 Samas ei ilmne määruse nr 1782/2003 ettevalmistavatest materjalidest ega selle määruse ühestki sättest, et seadusandja oleks kavatsenud seda toetuskava nende põllumajandustootjate suhtes kohaldada tingimusel, et nende tootmist oli „oluliselt kahjulikult” mõjutatud.

29 See asjaolu täpsustatud, tuleb vastuseks esimesele eelotsuseküsimusele vastata, et nagu tuleneb käesoleva otsuse punktist 26, oli seadusandja eesmärk tagada, et põllumajandustootjad, kelle suhtes kehtisid võrdlusperioodil keskkonnakaitsega seotud kohustused, oleks samasuguses olukorras, kus nad oleksid ilma sellistes meetmetes osalemata.

30 Lisaks tuleneb määruse nr 1782/2003 artikli 40 ülesehitusest, et üksnes asjaolust, et nende suhtes kehtisid võrdlusperioodil määruste nr 2078/92 ja 1257/1999 kohased keskkonnakaitsega seotud kohustused, piisab selleks, et asjaomastel põllumajandustootjatel on õigus võrdlussumma arvutamisele võrdlusperioodi sellise kalendriaasta või selliste kalendriaastate alusel, kui selliseid kohustusi ei olnud võetud, ilma et oleks tarvis hinnata, kas selle põllumajandustootja tootmist sellise kohustuste tagajärjed mõjutasid.

31 Nimelt ilmneb määruse nr 2078/92 artiklist 2 koosmõjus selle määruse artikli 1 punktiga a ja põhjendustega 2 ja 12 ning määruse nr 1257/199 artikliga 22, et kuna need kohustused nõuavad selliste põllundusmajanduslike meetodite kasutamist, mis vähendavad väetiste ja/või taimekaitsevahendite kasutamist, laiendavad keskkonnasõbralikku põllumajandust, vähendavad veise- või lambakarja hulka söödamaa pindalaühiku kohta, mis võib kaasa tuua tulu kaotuse, keskkonnakaitse eesmärkidel põllumajandusmaa kesaks jätmist või ka maa haldamist avalikuks ja vaba aja veetmisega seotud kasutamiseks, siis tegelikult need mõjutavad kahjulikult asjaomased kohustused võtnud põllumajandustootja tootmist.

32 Lisaks võis põllumajandustootja, kelle toodangut mõjutas keskkonnakaitsega seotud kohustustest tulenevate meetmete kohaldamine, teatud asjaoludel sattuda raskustesse, näiteks võis tal olla võimatu tuletada täpset nende kohustuste ja oma põllumajandustoomise vähenemise suhtarvu.

33 Just neil põhjustel toob määruse nr 1782/2003 artikli 40 lõike 5 kohaselt määrustes nr 2078/92 ja 1257/1999 sätestatud põllumajandusmeetmetes osalemine põllumajandustootjale kaasa samad tagajärjed kui vääramatu jõu või erandlike asjaolude poolt nende toodangu kahjustamine.

34 Eeltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb määruse nr 1782/2003 artikli 40 lõike 5 esimest lõiku tõlgendada nii, et piisab üksnes asjaolust, et põllumajandustootja suhtes kehtisid võrdlusperioodil määruste nr 2078/92 ja 1257/1999 kohased keskkonnakaitsega seotud kohustused, et tal oleks õigus taotleda tema suhtes kohaldatava võrdlussumma arvutamist võrdlusperioodi sellise kalendriaasta või selliste kalendriaastate alusel, mida niisugused kohustused ei mõjuta.

Teine eelotsuse küsimus

35 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma teise eelotsuse küsimusega sisuliselt selgitada, kas määruse nr 1782/2003 artikli 40 lõike 5 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et liikmesriikidel on õigus nende põllumajandustootjate puhul, kelle toodangut mõjutasid nende suhtes kogu aastatel 1997–2002 kestnud perioodi jooksul kehtinud keskkonnakaitsega seotud kohustused, seada võrdlussumma

suurendamise õiguse aluseks võrdluse ühelt poolt selle otsetoetuste summa, mis saadi viimase aasta jooksul, mida ei mõjutanud põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustus, sealhulgas juhul, kui see aasta on võrdlusperioodist kaheksa aastat varasem, ja teiselt poolt otsetoetuste aastane summa võrdlusperioodil.

36 Arvestades esimesele eelotsuse küsimusele antud vastust, tuleb teisele eelotsuse küsimusele vastata, et määruse nr 1782/2003 artikli 40 lõike 5 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et piisab üksnes asjaolust, et põllumajandustootja suhtes kehtisid võrdlusperioodil 1997–2002 määruste nr 2078/92 ja 1257/1999 kohased keskkonnakaitsega seotud kohustused, et tal oleks õigus taotleda tema suhtes kohaldatava võrdlussumma arvutamist vastavalt objektiivsetele kriteeriumidele ja sellisel viisil, et oleks tagatud põllumajandustootjate võrdne kohtlemine ning turu- ja konkurentsimoonutuste vältimine; selle asjaolu kontrollimine on siseriikliku kohtu ülesanne.

37 Tuleb lisada, et lojaalse koostöö põhimõtte kohaselt peavad siseriiklikud kohtud kohaldama oma pädevuse piires määruse nr 1782/2003 artikli 40 lõike 5 esimest ja teist lõiku ning on kohustatud tagama nende normide täieliku õigusmõju, jättes vajaduse korral kohaldamata mis tahes siseriikliku õigusakti sätte, isegi kui siseriiklik õigusakt on hilisem (vt selle kohta 9. märtsi 1978. aasta otsus kohtuasjas 106/77: Simmenthal, EKL 1978, lk 629, punkt 24, ja 26. veebruari 2013. aasta otsus kohtuasjas C-617/10: Åkerberg Fransson, punkt 45).

Kohtukulud

38 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. **Nõukogu 29. septembri 2003. aasta määruse (EÜ) nr 1782/2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks ning muudetakse määruseid (EMÜ) nr 2019/93, (EÜ) nr 1452/2001, (EÜ) nr 1453/2001, (EÜ) nr 1454/2001, (EÜ) nr 1868/94, (EÜ) nr 1251/1999, (EÜ) nr 1254/1999, (EÜ) nr 1673/2000, (EMÜ) nr 2358/71 ja (EÜ) nr 2529/2001), muudetud nõukogu 9. oktoobri 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 1009/2008, artikli 40 lõike 5 esimest lõiku tuleb tõlgendada nii, et igal põllumajandustootjal, kelle suhtes kehtisid võrdlusperioodi jooksul nõukogu 30. juuni 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2078/92 keskkonnakaitsenõuete ja paikkondade alalhoiuga kooskõlas olevate põllumajanduslike tootmismeetodite kohta ja nõukogu 17. mai 1999. aasta määruse (EÜ) nr 1257/1999 Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EAGGF) toetuse kohta maaelu arendamiseks ning teatavate määruste muutmise ja kehtetuks tunnistamise kohta (muudetud nõukogu 22. detsembri 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 2223/2004), kohased põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustused, on õigus taotleda tema suhtes kohaldatava võrdlussumma arvutamist võrdlusperioodi sellise kalendriaasta või selliste kalendriaastate alusel, mida niisugused kohustused ei mõjuta.**

2. **Määruse nr 1782/2003 (muudetud määrusega nr 1009/2008) artikli 40 lõike 5 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et piisab üksnes asjaolust, et põllumajandustootja suhtes kehtisid võrdlusperioodil 1997–2002 määruste nr 2078/92 ja nr 1257/1999 (muudetud määrusega nr 2223/2004) kohased keskkonnakaitsega seotud kohustused, et tal oleks õigus taotleda tema suhtes kohaldatava võrdlussumma arvutamist vastavalt objektiivsetele kriteeriumidele ja sellisel viisil, et oleks tagatud põllumajandustootjate võrdne kohtlemine ning turu- ja konkurentsimoonutuste vältimine; selle asjaolu kontrollimine on siseriikliku kohtu ülesanne.**

Allkirjad